

2. WARSZTAT NAUKOMETRYCZNY

Główne idee w ewaluacji nauki

7 kwietnia 2017 r., DS JOWITA, Zwierzyniecka 7, Poznań

PROGRAM

7 kwietnia 2017 r.

9:50– 10:00 **Powitanie i rozpoczęcie warsztatu**

Blok I **Moderator:** Emanuel Kulczycki

10:00 – 10:30 Agnieszka Olechnicka, Adam Płoszaj – *Mierzenie
i ocena efektów współpracy naukowej*

10:30 – 11:00 Małgorzata Rychlik – *Porównanie metryk
altmetrycznych dla UW i UAM w obszarze nauk ścisłych*

11:00 – 11:30 Aneta Drabek – *Publikacje polskich badaczy w Social
Sciences Citation Index w latach 2009–2015*

11:30 – 12:00 Ewa A. Rozkosz – *Ewaluacja dorobku naukowego
w postępowaniach habilitacyjnych*

12:00 – 12:30 **Przerwa kawowa**

Blok II Moderator: Aneta Drabek

- 12:30 – 13:00 Marta N. Wróblewska – *Analiza dyskursu a badania szkolnictwa wyższego. Trzy podejścia oraz jeden przykład*
- 13:00– 13:30 Helena Ostrowicka – *Urządzanie uniwersytetu – dyskursy i władza ewaluacji nauki*
- 13:30– 14:00 Justyna Spychalska-Stasiak – *Krytyka parametryzacji w „Forum Akademickim*

14:00 – 15:00 Przerwa obiadowa

Blok III Moderator: Ewa A. Rozkosz

- 15:00– 15:30 Veslava Osińska – *Mapy nauki w ewaluacji dorobku naukowego*
- 15:30 – 16:00 Marek Hołowiecki – *Widoczność publikacji polskich przedstawicieli nauk humanistycznych w Internecie*
- 16:00 – 16:30 Emanuel Kulczycki – *Wyzwania analizy porównawczej – przypadek Modelu Norweskiego i modelu krajów Europy Środkowo-Wschodniej*
- 19:00 – (...) Wspólna kolacja

Komitet organizacyjny

Aneta Drabek
Marek Hołowiecki
Emanuel Kulczycki
Ewa A. Rozkosz

Strona warsztatu

<http://sc.amu.edu.pl/2-warsztat-naukometryczny/>

Organizator

Scholarly Communication Research Group – Instytut Filozofii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

AGNIESZKA OLECHNICKA, ADAM PŁOSZAJ

*Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych (EUROREG),
Uniwersytet Warszawski*

Tytuł: *Mierzenie i ocena efektów współpracy naukowej*

Abstrakt: Na początek XXI wieku współpraca w nauce stała się zjawiskiem powszechnym. Widoczne jest to zarówno na poziomie osób, jak i organizacji, a także większych całości jak ośrodki naukowe czy kraje. Oczywiście nie oznacza to, że nie ma zupełnie miejsca na samotnych geniuszy – niemniej codzienność pracy naukowej to współpraca z kolegami z zespołu czy instytutu, a nierzadko także ze współpracownikami rozszanymi po całym świecie. Intensyfikacja współpracy w nauce nie jest jedynie zmianą sposobu organizacji pracy naukowej. Jest to przejaw ogólniejszych procesów formujących kontekst tworzenia, rozpowszechniania i wykorzystywania nauki (lub szerzej: wiedzy). Ponadto czynnikiem przyspieszającym upowszechnianie współpracy między naukowcami są polityki publiczne, które za cel stawiają sobie rozwój współpracy naukowej, choć zazwyczaj traktują ją jako narzędzie do osiągnięcia innych celów (doskonałość naukowa, transfer wiedzy, naukowa dyplomacja, itp.). W referacie zostaną omówione wybrane światowe (Europa, USA, Chiny) doświadczenia polityk naukowych uwzględniających współpracę naukową jako cel lub środek, ze szczególnym uwzględnieniem sposobów mierzenia efektów tych interwencji.

MAŁGORZATA RYCHLIK

Biblioteka Uniwersytecka UAM

Tytuł: *Porównanie metryk altmetrycznych dla UW i UAM w obszarze nauk ścisłych*

Abstrakt: Głównym celem wystąpienia jest analiza polskich artykułów naukowych z zakresu nauk ścisłych pod kątem występujących w nich wskaźników altmetrycznych, zbadanie czy i jakie różnice w aspekcie metryk altmetrycznych występują między dwiema polskimi uczelniami oraz ocena, czy wskaźniki te mogłyby wspomóc ewaluację osiągnięć naukowych w tej dyscyplinie. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych

w zakres nauk ścisłych wchodzą następujące dziedziny: matematyka, fizyka i chemia. W badanej próbie skupiono się na obszarze nauk ścisłych ze względu na fakt, że w przypadku obu uczelni ponad 90% prac w wymienionych dziedzinach miało przypisane DOI. Posiadanie cyfrowego identyfikatora stanowi podstawowe kryterium, dzięki któremu istnieje możliwość śledzenia wskaźników altmetrycznych. Z bazy Web of Science Core Collection wyselekcjonowano artykuły naukowe, które były opublikowane przez naukowców afiliowanych w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza oraz Uniwersytecie Warszawskim w latach 2013 i 2014 ($N = 2393$). Wykorzystując narzędzie Altmetric Explorer, przebadano publikacje wyszukane w bazie WoS, otrzymując artykuły mające metryki altmetryczne ($N = 318$). Wstępna analiza wykazała, że w grupie dysponującej metrykami najczęściej występującym serwisem społecznościowym był Mendeley (około 92% w przypadku zarówno UW jak i UAM). Ze wstępnej analizy wynika również, że o ile średnia liczba cytowań dla obu uczelni jest różna (UAM - 3,65; UW - 5,83), to średnia liczba wskaźników altmetrycznych jest nieco wyższa dla UAM i wynosi 0,15, a w przypadku UW - 0,12.

VESLAVA OSIŃSKA

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Tytuł: *Mapy nauki w ewaluacji dorobku naukowego*

Abstrakt: Mapy nauki mogą być skutecznie wykorzystane do kompleksowej analizy badań naukowych na różnych poziomach zarządzania nauką: w skali globalnej (*makro*), w skali kraju lub odrębnej jednostki (*mezo*) lub na poziomie indywidualnym (*mikro*). Ta terminologia została zaczerpnięta z szybko rozwijającej się teorii sieci (*Network Science*). Wszystkie podejścia trzeba wymagać większego lub mniejszego poziomu agregacji jednostek analitycznych. Ponieważ badane jest piśmiennictwo naukowe, jednostkami analizy najczęściej są metadane bibliograficznych baz danych. Struktury społeczne, jak również dziedzinowe dla wszystkich wymienionych perspektyw: *mezo*, *mikro*, *makro*, mogą być wykryte poprzez przetwarzanie danych metodami statystycznymi i lingwistycznymi oraz przy pomocy metod wizualizacji. W literaturze przedmiotu istnieje szeroki zakres prac odnoszących się do przykładów takich wizualizacji, jak również szczegółowego opisu projektowania.

Skala indywidualna, czyli *mikro*, na poziomie indywidualnym jest raczej rzadko opisywana w literaturze fachowej z powodu mniejszej wiarygodności statystycznej. Aktualnie pracujemy nad aplikacją internetową, która jest przeznaczona do wizualizacji dorobku naukowego

pojedynczego naukowca, aby mógł spojrzeć i ocenić całościowo swoje dotychczasowe osiągnięcia oraz wykreować dalsze ścieżki rozwoju. Oprogramowanie może wspomóc badacza w zarządzaniu kolejnymi etapami i zakresem działalnością naukową, jak również komunikację naukowców oraz ich współpracę. Interfejs, zapewniający wizualny *feedback* można uznać za menadżera samodzielnej kariery naukowej. Badania nad oprogramowaniem i wdrażaniem są w toku.

EWA A. ROZKOSZ

Dolnośląska Szkoła Wyższa

Tytuł: *Ewaluacja dorobku naukowego w postępowaniach habilitacyjnych*

Abstrakt: Prezentacja ma na celu przedstawienie założeń oraz wstępnych wyników badań nad rolą wskaźników bibliometrycznych w ewaluacji dorobku naukowego habilitantów. Badania pozwolą odpowiedzieć na pytanie: czy wskaźniki bibliometryczne wspomagają proces ewaluacji osiągnięć naukowych habilitanta, czy też są wyznaczają decyzję. Pozwolą ponadto ustalić, jakie są zależności pomiędzy wybranymi czynnikami (formą głównego osiągnięcia naukowego, liczbą lat od uzyskania stopnia doktora, płcią habilitanta) a wynikiem postępowania habilitacyjnego oraz różnice dyscyplinarne w zakresie podejść w stosowaniu wskaźników bibliometrycznych przez recenzentów.

Podstawą analizy będą dwa zbiory danych. Pierwszy zbiór stanowi baza danych utworzona w oparciu o dokumenty habilitacyjne ze wszystkich dziedzin nauki udostępnione na stronie Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów. Drugi zbiór stanowią dokumenty habilitacyjne z czterech dyscyplin z obszaru nauk humanistycznych i społecznych, pobrane ze strony Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów i poddane obróbce OCR.

Pierwszy zbiór danych zostanie poddany analizie statystycznej, w szczególności analizie korelacji służącej sprawdzeniu związku między czynnikami oraz regresji logistycznej służącej sprawdzeniu, które czynniki pozwalają przewidzieć sukces lub porażkę postępowania habilitacyjnego. Drugi zbiór danych zostanie poddany analizie jakościowej roli wskaźników w procesie ewaluacji osiągnięć w postępowaniach habilitacyjnych.

Zostaną zaprezentowane wstępne robocze wyniki.

MARTA N. WRÓBLEWSKA

University of Warwick (UK)

Tytuł: *Analiza dyskursu a badania szkolnictwa wyższego. Trzy podejścia oraz jeden przykład*

Abstrakt: Analiza dyskursu stosunkowo niedawno dołączyła do istniejących metod badania szkolnictwa wyższego. Jej atrakcyjność związana jest z interdyscyplinarnością – łączy ona metody lingwistyczne oraz refleksję socjologiczną i filozoficzną, pozwalając uzyskać zniuansowaną perspektywę na złożone problemy związane np. z akademicką socjalizacją, wytwarzaniem akademickich tożsamości i wartości, społecznym wykluczeniem czy strukturalnymi przemianami uczelni. Choć pojęcie 'dyskursu' i 'dyskursu akademickiego' szybko rozpowszechniło się w badaniach (a także w języku publicystyki), często stosowane jest bez odpowiedniego wyjaśnienia i kontekstualizacji, co prowadzi do jego rozmycia.

Moją prezentację zacznę od analizy niewielkiego korpusu tekstów ($N=14$) dotyczących szkolnictwa wyższego, skupiając się na użyciu pojęcia "dyskurs". Postaram się pokazać, że autorzy i autorki używają pojęcia naprzemiennie w znaczeniu potocznym i naukowym. Wskażę jakie mogą wynikać stąd trudności. Następnie przedstawię trzy szkoły analizy dyskursu: pragmatyczną, post-strukturalistyczną i krytyczną. Omówię główne założenia teoretyczne i metodologiczne każdego z nurtów oraz ich ograniczenia. Wreszcie, wymienię wybrane przykłady ich zastosowania do badań dyskursu akademickiego.

HELENA OSTROWICKA

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Wydział Pedagogiki i Psychologii

Tytuł: *Urządzanie uniwersytetu – dyskursy i władza ewaluacji nauki*

Abstrakt: Celem referatu jest prezentacja wybranych rezultatów badań prowadzonych w ramach projektu badawczego nt. „Urządzanie uniwersytetu - dyskursywny obraz współczesnej reformy szkolnictwa wyższego w Polsce” (grant NCN na lata 2015-2019). W warstwie teoretycznej podstawą badań są Foucaultowskie koncepcje urządzania (*governmentality*), dyskursu i dyspozytywu (*dispositif*). Odwołując się do kategorii urządzania poszukujemy relacji pomiędzy rządzeniem a wytwarzaniem tożsamości/podmiotowości. Analityka urządzania koncentruje się na tropieniu praktyk dyskursywnych i niedyskursywnych (organizacyjnych, instytucjonalnych i innych), programów działań i ich racjonalności, które określają warunki „kierowania kierowaniem się”,

rzządzenia sobą i innymi za pomocą „prawdy”. Podstawowym celem prezentowanych badań jest identyfikacja dyskursywnych strategii, dzięki którym ewaluacja nauki jest zarówno problematyzowana, jak i ustanawiana, a wraz z nią konstruowany jest podmiot Akademii. W oparciu o narzędzia analityczne, wywiedzione z postfoucaultowskiej i krytycznej analizy dyskursu, w referacie przedstawione zostaną dyskursywne strategie legitymizacji i technologie władzy, które dochodzą do głosu w ewaluacji jednostek naukowych. Obiektem prowadzonych analiz są w tym przypadku wypowiedzi Akademików na temat parametryzacji i kategoryzacji jednostek naukowych, opublikowane na łamach kwartalnika „Nauka” oraz w opracowaniach monograficznych wydanych w latach 2011-2014.

JUSTYNA SPYCHAŁSKA-STASIAK

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Tytuł: *Krytyka parametryzacji w „Forum Akademickim”*

Abstrakt: Rozważania prezentowane w ramach charakteryzowanego wystąpienia stanowią pokłosie analiz prowadzonych w ramach projektu badawczego, pt. *Urządzanie uniwersytetu – dyskursywny obraz współczesnej reformy szkolnictwa wyższego w Polsce*, kierowanego przez dr hab. Helenę Ostrowicką. W warstwie teoretycznej nawiązują więc one do koncepcji *urządzania*, autorstwa Michela Foucaulta, natomiast w płaszczyźnie metodologicznej koncentrują się na wykorzystaniu metody *analizy dyskursu*.

Podstawowym celem wystąpienia jest prezentacja efektów *rekonstrukcji dyskursywnego obrazu debaty nad zjawiskiem parametryzacji, ze szczególnym uwzględnieniem jego akademickiej krytyki*. Empiryczną podstawę czynionych rozważań stanowi zbiór kilkudziesięciu artykułów popularno-naukowych, opublikowanych na łamach „Forum Akademickiego” w latach 2011-2014 (kryterium czasowe) oraz korespondujących tematycznie ze zjawiskiem parametryzacji (kryterium problemowe).

Analiza wyselekcjonowanych artykułów, dokonywana z wykorzystaniem programu do analizy danych jakościowych Atlas.ti, zmierzała do pozyskania odpowiedzi na następujące pytania:

1. Jaki jest dyskursywny obraz debaty nad parametryzacją w „Forum Akademickim”?
2. Kto i w jaki sposób podejmuje się krytyki parametryzacji?
3. Jakie są główne płaszczyzny akademickiej krytyki zjawiska parametryzacji?

ANETA DRABEK

Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego

Tytuł: *Publikacje polskich badaczy w Social Sciences Citation Index w latach 2009–2015*

Abstrakt: Celem przeprowadzonego badania jest sprawdzenie w jakich czasopismach publikowali polscy badacze reprezentujący nauki społeczne oraz próba odpowiedzi na pytanie, czy zmiana przepisów wpłynęła na częstotliwość publikowania artykułów w czołowych międzynarodowych czasopismach.

Badanie obejmuje czasopisma indeksowane w Social Sciences Citation Index w latach 2009-2015, w których pisali autorzy z Polski. W tym czasie ukazały się 6554 artykuły („article” + „review”), które zostały opublikowane w 1801 tytułach czasopism. Dla każdego czasopisma przyporządkowany zostanie odpowiedni kwartył, w którym dany periodyk znajdował się w roku publikacji. W przypadku przyporządkowania czasopisma do różnych dziedzin, wybrany zostanie najlepszy kwartył. Analiza danych w poszczególnych latach ukaże dynamikę publikacji w czasopismach z poszczególnych kwartyli.

MAREK HOŁOWIECKI

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Tytuł: *Widoczność publikacji polskich przedstawicieli nauk humanistycznych w Internecie*

Abstrakt: Raport ma na celu zbadanie tego, w jakich miejscach można odnaleźć dane o pracach polskich naukowców, którzy otrzymali stopień naukowy z obszarów nauk społecznych oraz humanistycznych. Analiza pozwala odpowiedzieć na pytanie, w jakim stopniu naukowcy z tych obszarów nauk korzystają z możliwości promocji i informowania o swoim dorobku naukowym w Internecie.

Klasyfikacje dyscyplin naukowych w Polsce zmieniały się i ewoluowały, w związku z czym, nie było możliwe rozdzielenie osób posiadających stopień naukowy z nauk humanistycznych i społecznych. Z grupy osób zatrudnionych w polskich jednostkach naukowych wybrano 50 osób z każdej z 30 dyscyplin (jeśli liczba osób była mniejsza, to przebadane zostały wszystkie osoby z danej dyscypliny) obszarów nauk humanistycznych i społecznych ($N = 1356$). Skoncentrowanie się na pracownikach pozwala przyjąć, że badana jest grupa, której powinno zależeć na widoczności swoich prac, gdyż są aktywni naukowo-badawczo.

Miejsca sieciowe, które zostały przebadane to serwisy społecznościowe przeznaczone dla naukowców (Academia.edu, Researchgate.net, Google Scholar), strony internetowe w domenie uczelnianej, agregator Centrum Otwartej Nauki (CeON) oraz strony w serwisie Wikipedia. Zebrane dane wskazują, że przedstawiciele różnych dyscyplin korzystają z badanych obszarów w różny sposób. Dodatkowo możliwe było porównanie tych samych parametrów w różnych miejscach, np. liczba tekstów jednej osoby w serwisach Academia.edu, Researchgate.net, Google Scholar oraz repozytorium CeON. Zebrane dane dają obraz tego, w jaki sposób osoby reprezentujące nauki humanistyczne i społeczne wykorzystują sieć Internet do promocji swoich publikacji naukowych.

EMANUEL KULCZYCKI

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Tytuł: *Wyzwania analizy porównawczej – przypadek Modelu Norweskiego i modelu krajów Europy Środkowo-Wschodniej*

Abstrakt: Celem mojego wystąpienia jest prezentacja i dyskusja założeń projektu badawczego. W jego ramach chcę porównać konsekwencje funkcjonowania dwóch rodzajów systemów oceny badań w obszarze nauk humanistycznych i społecznych na przykładzie sześciu krajów (Belgia [Flandria], Czechy, Finlandia, Norwegia, Polska). Flandria, Finlandia i Norwegia wdrożyły tzw. Model Norweski, natomiast w Czechach, Litwie i Polsce funkcjonują silnie parametryczne systemy oceny nauki.

W ramach projektu chcę przetestować hipotezę głoszącą, że „różne modele systemów ewaluacji nauki przekształcają praktyki publikacyjne w różny sposób”. Dzięki zbieraniu szerokiego zakresu danych projekt pozwoli również na (2) porównanie wzorów umiędzynarodowienia w nie-anglojęzycznych krajach oraz (3) porównanie typów i kanałów komunikacji naukowej. Projekt pozwoli również na (4) rekonstrukcję założeń polityki naukowej leżącej u podstaw systemów oceny nauki oraz na (5) scharakteryzowanie strategii pracy akademickiej, które rozpowszechniła się w danych krajach od czasu wdrożenia systemów ewaluacji nauki. W trakcie swojego wystąpienia będę prezentował założenia teoretyczne, przedstawię pytania badawcze oraz metody, które mają pozwolić na osiągnięcie stawianych celów.